

SVEŠVALODA (angļu, vācu, franču)

Augstākais mācību satura apguves līmenis

Centralizētā eksāmena programma

Saturs

1. Centralizētā eksāmena mērķis un adresāts	2
2. Vērtēšanas saturs	2
2.1. Valodas apguves līmenis	2
2.2. Sasniedzamo rezultātu veids un grupa	3
2.3. Izziņas darbības līmenis	4
3. Centralizētā eksāmena darba uzbūve	5
4. Nepieciešamo resursu nodrošinājums	11
5. Vērtēšanas kārtība un kritēriji	11
6. Palīglīdzekļi, kurus atļauts izmantot centralizētā eksāmena laikā	11
Pielikumi	12
1. pielikums. Rakstīšanas daļas vērtēšanas kritēriji*	12
2. pielikums. Runāšanas daļas vērtēšanas kritēriji	13

1. Centralizētā eksāmena mērķis un adresāts

Centralizētā eksāmena (turpmāk – eksāmens) mērķis ir novērtēt skolēnu sniegumu mācību priekšmetā atbilstoši Ministru kabineta 2019. gada 3. septembra noteikumiem Nr. 416 “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem” (turpmāk – standarts) un standarta 2. pielikumam “Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti valodu mācību jomā” optimālajā un augstākajā mācību satura apguves līmenī, identificēt un izvērtēt, cik lielā mērā ir apgūti plānotie sasniedzamie rezultāti (turpmāk – SR).

Eksāmena adresāts – skolēni, kuri ir apguvuši valodu mācību jomas sasniedzamos rezultātus svešvalodā augstākajā mācību satura apguves līmenī.

2. Vērtēšanas saturs

Svešvalodas augstākā līmeņa eksāmenā vērtē skolēnu sniegumu svešvalodā uztveres un producēšanas darbībās un to savstarpējā mijiedarbībā. Eksāmenā pārbauda skolēnu spēju saprast un lietot literāro valodu, runājot un rakstot par sev zināmām un nezināmām tēmām, ar kurām saskaras sabiedriskajā, mācību vai ar darba vidi saistītā jomā.

Eksāmena vērtēšanas saturu raksturo trīs kategorijas:

- 1) valodas apguves līmenis;
- 2) sasniedzamo rezultātu veids un grupa;
- 3) izziņas darbības līmenis.

2.1. Valodas apguves līmenis

Svešvalodas augstākā līmeņa (turpmāk – AL) mācību saturs kopumā ir optimālā līmeņa (turpmāk – OL) satura pēctecīgs padziļinājums (konteksts, jomas, tekstu veidi, valoddarbību līmenis), jo valodas apguves līmeņi ir kumulatīvi: augstākais līmenis ietver zemāko, tāpēc, lai nodrošinātu pēctecību un nepārtrauktību valodas apguves procesa izvērtēšanā, AL eksāmenā ir iekļauti testelementi, kas ļauj noteikt snieguma līmeņa atbilstību valodas apguves līmeņiem B2 un C1, kā arī pielīdzināt skolēnu sniegumu AL un OL eksāmenos.

Pēc Eiropas kopīgajām pamatnostādņēm¹ (turpmāk – EKP) valodas apguves līmenis B2 nozīmē, ka valodas lietotājs “spēj saprast galveno domu sarežģītos tekstos gan par konkrētiem, gan abstraktiem tematiem, arī diskusijās par profesionāliem jautājumiem savā specialitātē. Spēj sarunāties samērā brīvi un spontāni, saziņa ar dzimtās valodas lietotājiem noris bez aizķeršanās. Spēj skaidri un detalizēti izteikties par dažādiem tematiem, pamatot savu viedokli, izklāstot dažādu variantu priekšrocības un trūkumus”.

Valodas apguves C1 līmenī valodas lietotājs “spēj saprast dažādas tematikas sarežģītus, garus tekstus un uztvert zemtekstu. Spēj izteikties tekoši un spontāni, īpaši nemeklējot vārdus. Spēj atbilstoši un prasmīgi lietot valodu sociālajā, akadēmiskajā un profesionālajā jomā. Spēj izveidot

¹ Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana. Rīga: Valsts valodas aģentūra, 2006. ISBN 9789984983677

Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. 2th ed. Strasbourg: Council of Europe, 2001.

skaidru, labi strukturētu, detalizētu tekstu par sarežģītiem jautājumiem, labi pārzinot tekstveides principus, lietojot atbilstošus saistījuma un saskaņojuma līdzekļus”.

Līmeni valodas lietotājs demonstrē, veicot dažāda veida saziņas uzdevumus. Atbilstoši EKP izraudzītajai pieejai, lai veiktu saziņas uzdevumus, valodas lietotājiem ir jāiesaistās valodas komunikatīvajās darbībās un jālieto saziņas stratēģijas. Producēšanas darbības uzdevumi un stratēģijas ietver gan mutiskas, gan rakstiskas darbības. Uztveres darbības un stratēģijas ietver mutvārdu un rakstveida informācijas uztveri, sapratni, izpratni, novērtēšanu un interpretāciju. Interaktīvajās darbībās valodas lietotājs pārmaiņus darbojas gan kā runātājs, gan kā klausītājs kopā ar vēl vienu vai vairākiem sarunas partneriem; tā, sadarbojoties nozīmes veidošanā, rodas sarunas diskurss. Starpniecības darbībās valodas lietotājs pārveido un nodod informāciju atbilstoši saziņas mērķim un mērķauditorijas vajadzībām.

Eksāmena saturs dod skolēniem iespēju pārbaudīt apgūtās zināšanas un izpratni, prasmes, ieradumus un zināšanu, izpratnes un prasmju kombinācijas, kuras ir nepieciešamas saziņas uzdevumu veikšanai.

2.2. Sasniedzamo rezultātu veids un grupa

Skolēnam plānotie SR ir:

- 1) zināšanas un izpratne;
- 2) prasmju grupas;
- 3) ieradumi;
- 4) zināšanu, izpratnes, prasmju un ieradumu kombinācijas.

Katram sasniedzamo rezultātu veidam ir norādītas SR grupas, kuras aptver standartā noteikto mācību saturu un tiek pārbaudītas/mērītas eksāmenā (1. tabula).

Zināšanu un izpratnes pārbaude aptver visas svešvalodu standarta galvenās daļas: konteksts, tekstveide un zināšanas par valodas sistēmu. Zināšanas un izpratni skolēns demonstrē, piemēram, atbildot uz jautājumiem par dzirdēto vai izlasīto, izsakot savas domas, izvēloties atbilstošus formulējumus un ievērojot valodas lietošanas principus. Zināšanas un izpratne ir visu prasmju un kombināciju sastāvdaļa un tiek vērtētas integrēti. Producēšanas valoddarbību pārbaudē skolēns demonstrē zināšanas par valodas sistēmu un valodas līdzekļu lietojuma atbilstību saziņas mērķim, izvēloties kontekstam un tekstam piemērotu leksiku, savienojot vārdus, frāzes un izteicienus teikumos, lietojot atbilstošas kategorijas, elementus, vārdšķiras un gramatiskās struktūras.

Prasmju apguvi raksturo trīs SR grupas, kuras ietver valodas uztveri, tekstu veidošanu un mijiedarbību/sadarbību. Tās ir būtiskas mācību priekšmeta specifiskās prasmes, domāšanas un caurviju prasmes. Prasmju apguvi skolēns atklāj darbībā, piemēram, izmanto daudzveidīgas teksta uztveres stratēģijas savu mērķu sasniegšanai, analītiski spriež, plāno un veidojot tekstus svešvalodā, lieto atbilstošas saziņas un sadarbības stratēģijas, pamatojot un skaidrojot savu pozīciju ar pārlicinošiem un izvērstiem argumentiem, ievērojot runātāja kultūru.

Ievērojot to, ka **ieradumu** vērtēšanai nozīmīgi ir novērot skolēna darbību ilgākā laikposmā, eksāmenā tiešā veidā ieradumi netiek vērtēti. Tomēr ieradumi, kas mērķtiecīgi veidoti mācību procesā, nozīmīgi ietekmē skolēna sniegumu eksāmenā, piemēram, skolēna spēja regulāri kontrolēt

savas valodas kvalitāti un atbilstību noteiktai situācijai. Tādējādi varētu teikt, ka ieradumi eksāmenā tiek vērtēti netieši, integrējot šo vērtējumu noteiktos prasmju kritērijos.

Zināšanu, izpratnes, prasmju un ieradumu kombinācijas integrētas problēmu risināšanas uzdevumos. Zināšanu, izpratnes, prasmju un ieradumu kombinācijas skolēns demonstrē darbībā jaunās, tai skaitā reālās dzīves situācijās, risinot piedāvātās problēmas.

1. tabula. SR veidi, grupas un to īpatsvars eksāmenā

Sasniedzamo rezultātu veids un grupa		Īpatsvars (%)
Zināšanas un izpratne	Demonstrē izpratni par: • daudzveidīgu valodas lietojuma kontekstu; • valodas līdzekļu atbilstību saziņas situācijai; • valodas lietošanas sociokulturāliem noteikumiem; • dažādiem teksta veidiem un tekstveides līdzekļiem, kas veido teksta funkcionālo stilu; • teksta uzbūves, vienotības un saskaņotības principiem; • formālo un neformālo izteiksmes līdzekļu atbilstību valodai un situācijai.	integrēti
Prasmju grupas	Uztver, analizē un izvērtē runātā un rakstītā teksta saturu un struktūru.	50
	Producē un publisko strukturētu runātu un rakstītu tekstu auditorijai kontekstam un komunikatīvajam nolūkam piemērotā valodā un stilā.	25
	Mijiedarbība/sadarbība: lieto atbilstošas saziņas un sadarbības stratēģijas.	
Zināšanu, izpratnes un prasmju kombinācija	Problēmrisināšana: • plānveidīgi, secīgi un kritiski izvērtē un īsteno teksta izpēti – definē problēmu, izvēlas uzdevuma veikšanas stratēģijas, veic informācijas analīzi un sintēzi, formulē un loģiski pamato secinājumus; • mērķtiecīgi un ētiski izmanto iegūto informāciju, idejas un pārdomas savos mutvārdu un rakstveida tekstos, piešķirot tiem jaunu nozīmi atbilstoši citai vai jaunai saziņas situācijai un kontekstam; • noformē un nodod informāciju auditorijai piemērotā valodā un stilā.	25

2.3. Izziņas darbības līmenis

Skolēna zināšanas, prasmes un kompetences tiek vērtētas, izmantojot kognitīvās jeb izziņas darbības līmeņus atbilstoši SOLO (Structure of Observed Learning Outcomes) jeb novēroto mācīšanās rezultātu taksonomijai, kurā skolēna sniegums tiek raksturots, analizējot ideju jeb struktūrelementu skaitu un saišu kvalitāti starp šiem struktūrelementiem. Eksāmena lasīšanas un klausīšanās daļās tiek pārbaudītas skolēna zināšanas un prasmes I – III izziņas darbības līmenī, savukārt runāšanas un rakstīšanas daļās ir vērstas uz III un IV izziņas darbības līmeņa aktualizāciju, jo skolēns lieto valodas zināšanas un prasmes jaunās situācijās ar augstu kompleksuma pakāpi, atklājot izpratni par valodas lietojuma atbilstību saziņas situācijai un kontekstam.

2. tabula. Izziņas darbības līmeņu raksturojums

Izziņas darbības līmenis un tā apraksts		Īpatsvars (%)
I	Uztver un lieto teikumus un dažādus tekstu veidus svešvalodā.	20±5
II	Piemēro valodas struktūras attiecīgajai situācijai, novērtē situāciju un tās dalībnieku vajadzības.	20±5
III	Lieto valodas zināšanas un prasmes, uzskatāmi atklājot patiesu izpratni par valodas lietojuma atbilstību.	30±5
IV	Lieto komunikatīvo darbību kombinācijas jaunās situācijās, atbilstoši saziņas situācijai un kontekstam.	35±5

3. Centralizētā eksāmena darba uzbūve

Eksāmenam ir četras daļas:

1. daļa – lasīšana (rakstveidā);
2. daļa – klausīšanās (rakstveidā);
3. daļa – rakstīšana (rakstveidā);
4. daļa – runāšana (mutvārdos).

Eksāmena uzdevumi veidoti attiecīgajā svešvalodā. Darbam ir viens variants.

Eksāmena daļu īpatsvars un izpildei paredzētais laiks redzams 3. tabulā.

3. tabula. Eksāmena uzbūve

Eksāmena daļa	Uzdevumu skaits	Maksimālais iegūstamo punktu skaits	Daļas īpatsvars (%)	Izpildes laiks (min)
Lasīšana	4	25	25	70 (+10 min atbilžu lapas aizpildīšanai)
Klausīšanās	3	25	25	35 (+10 min atbilžu lapas aizpildīšanai)
Rakstīšana	1	20 x 1,25 = 25	25	80
Runāšana	1	25	25	10 – 12 (+20 min gatavošanās laiks)

Uztveres (lasīšanas un klausīšanās) darbību pārbaudes uzdevumi

Uztveres darbību pārbaudē skolēns demonstrē savas zināšanas un prasmes saistībā ar lasīšanas un klausīšanās prasmēm. Lasīšanas un klausīšanās uzdevumi B2 un C1 līmenī pārbauda skolēna spēju saprast literārā valodā pausto saturu par zināmām un nezināmām tēmām, ar kurām saskaras sabiedriskajā, izglītības vai profesionālajā jomā. Skolēns demonstrē prasmes saprast daudzveidīgu tekstu kontekstu, mērķi un būtību; iegūt informāciju, idejas, tieši un netieši izteiktus viedokļus; analizēt, salīdzināt, interpretēt tekstu saturu, cēloņus un sekas, viedokļus, argumentus un analizēt saziņas situācijā izmantotos valodas līdzekļus.

Producēšanas (rakstīšanas un runāšanas), mijiedarbības un starpniecības darbību pārbaudes uzdevumi**Rakstīšana**

Rakstīšanas daļu veido viens uzdevums, kurā pārbauda skolēna prasmi uzrakstīt analītiska rakstura tekstu (piemēram, argumentētu eseju, pārspriedumu) atbilstoši EKP C1 līmeņa prasībām. Skolēns raksta argumentētu eseju (300 – 350 vārdu) par kādu sabiedrībā, izglītības vai profesionālajā jomā aktuālu jautājumu, kas izriet no piedāvātā iedevuma analīzes un interpretācijas. Esejas tekstā skolēns analizē, apkopo un izvērtē iedevuma saturu (tieši vai netieši izteiktu nozīmi), formulē jautājumu/problēmu, izveido saistītu argumentu virkni, spriež par hipotētiskām situācijām, formulē secinājumus, liek mērķtiecīgi izvēlētas, kontekstuāli iederīgas atsauces.

Izvēlei tiek piedāvāti divi argumentētās esejas temati – viens no tiem balstīts uz daiļliteratūras teksta fragmenta izpratni, analīzi, izvērtējumu un interpretāciju, savukārt otrs – uz citu funkcionālo stilu un žanru teksta izpratni, analīzi, izvērtējumu un interpretāciju. Skolēns raksta eseju par vienu no diviem piedāvātajiem tematiem pēc izvēles. Skolēns analizē, izvērtē un pārne iedevuma saturu citā kontekstā, veido skaidru, strukturētu, noteiktam stilam un saziņas nolūkam atbilstošu tekstu.

Runāšana

Mutvārdu daļu veido viens uzdevums, kas sastāv no divām daļām: strukturētas runas un atbildēm uz trīs jautājumiem, kurus uzdod mutvārdu daļas intervētājs. Runāšanā pārbauda prasmi plānot, formulēt, izteikt un pamatot strukturētu un argumentētu viedokli, analizējot, izvērtējot un formulējot secinājumus par piedāvāto informāciju (producēšanas un starpniecības darbības), kā arī izvērst un attīstīt apspriežamos jautājumus (mijiedarbība informācijas nodošanā). Starpniecības darbības skolēns demonstrē, kritiski izvērtējot piedāvāto informāciju, apkopojot svarīgākos argumentus un nododot tos auditorijai piemērotā valodā un stilā. Mijiedarbības darbības skolēns demonstrē, izmantojot uztveres un producēšanas stratēģijas un atbildot uz jautājumiem.

Skolēns saņem 5–6 dažādu žanru un funkcionālo stilu tekstu fragmentus par kopīgu tematu. 20 minūšu laikā skolēns sagatavo 5–6 minūšu garu strukturētu runu atbilstoši saziņas situācijai un mērķauditorijas vajadzībām. Pēc runas prezentācijas seko otrā daļa ar trīs intervētāja jautājumiem, kurā skolēns papildina un tālāk attīsta savas runas saturu (SOLO taksonomijas III un IV līmenis).

Detalizēts katras daļas uzdevumu apraksts apkopots 4.-7. tabulā.

4. tabula. Eksāmena lasīšanas daļas uzdevumu apraksts

EKP līmenis	Standarta SR kods	Tekstu veidi (iedevums)	Pārbaudāmā valoddarbība/prasme	Uzdevumu veidi (atdevums)
B2	VS.A.1.1.2. VS.A.1.2.1. VS.A.1.2.2. VS.A.1.2.3. VS.A.2.1.1. VS.A.2.2.1. VS.A.2.2.2. VS.A.2.2.3.	Viens autentisks vai atbilstoši eksāmena uzdevuma mērķim adaptēts rakstveida teksts ap 600 vārdu (piemēram, raksts, buklets, blogs, ziņas, intervija, daiļliteratūras fragments, kāds šķirklis enciklopēdijā, instrukcija).	Lasīšana teksta satura un argumentu izpratnei, analīzei un izvērtēšanai. Teksta caurskatīšana un pārlasīšana galvenās domas, viedokļu, autora nolūka un teksta mērķa, ideju, uzskatu un cēloņsakarību izpratnei.	Dažādu veidu objektīvi vērtējamie uzdevumi: • daudzizvēļu uzdevumi; • vērtējuma izvēles uzdevumi; • savietošanas uzdevumi; • informācijas pārneses uzdevumi: piemēram, kopsavilkuma, piezīmju papildināšana.
C1	VS.A.2.2.4. VS.A.3.2.2. VS.A.3.2.3. VS.A.3.3.2.	Trīs dažāda veida autentiski vai atbilstoši eksāmena uzdevumu mērķim adaptēti rakstveida teksti (katrs līdz 650 vārdiem) par vienu kopīgu tematu (piemēram, raksts, buklets, blogs, ziņas, daiļliteratūras fragments, kāds šķirklis enciklopēdijā, instrukcija, zinātnisks raksts).	Tekstu caurskatīšana un pārlasīšana galvenās domas, attieksmes, uzskatu, mērķa, žanra izpratnei, analīzei un izvērtēšanai.	
			Tekstu pārlasīšana un caurskatīšana, iedziļinoties detaļās, tieši un netieši izteiktos viedokļos: informācijas analīze, izvērtēšana, interpretācija, salīdzinot uzskatus, viedokļus, attieksmes un argumentus trīs tekstos.	
			Lasīšana detalizētas informācijas ieguvei, apkopojumam vai pārveidošanai, balstoties uz trīs tekstu saturu un demonstrējot izpratni par valodas līdzekļu lietojuma kontekstu.	

5. tabula. Eksāmena klausīšanās daļas uzdevumu apraksts

EKP līmenis	Standarta SR kods	Tekstu veidi (iedevums)	Pārbaudāmā valoddarbība/prasme	Uzdevumu veidi (atdevums)
B2	VS.A.1.1.2. VS.A.1.2.1. VS.A.1.2.2. VS.A.1.2.3. VS.A.2.1.1. VS.A.2.2.1. VS.A.2.2.2.	Viens autentisks vai atbilstoši eksāmena uzdevuma mērķim adaptēts ieraksts: dialogruna/monologruna (ziņas/reportāža, intervija, diskusija, publiskā runa u.c., līdz 4 min).	Dzirdētā teksta satura izpratne un analīze, formulējot secinājumus par dzirdēto: klausīšanās, lai uztvertu runātāju nolūku, argumentus, viedokļus, attieksmes un cēloņsakarības tekstā.	Dažādu veidu objektīvi vērtējamie uzdevumi: • daudzizvēļu uzdevumi; • savietošanas uzdevumi; • informācijas pārneses uzdevumi: piemēram, kopsavilkuma, piezīmju papildināšana; • atvērtie jautājumi.
C1	VS.A.2.2.3. VS.A.3.2.2. VS.A.3.3.2	Viens autentisks vai atbilstoši eksāmena uzdevuma mērķim adaptēts audioieraksts (līdz 5 min): dialogruna/monologruna (piemēram, ziņas/reportāža, intervija, diskusija, publiskā runa u.c.).	Dzirdētā teksta satura izpratne, analīze un izvērtēšana, formulējot secinājumus par dzirdēto: klausīšanās, lai uztvertu kontekstu, runātāju nolūku, viedokļus, attieksmes, rīcības, emocijas un sociolingvistiskos elementus.	
		Viens autentisks vai atbilstoši eksāmena uzdevuma mērķim adaptēts audioieraksts (līdz 6 min): dialogruna/monologruna (piemēram, ziņas, reportāža, lekcija, prezentācija, publiskā runa u.c.).	Dzirdētā teksta detalizēta izpratne informācijas analīzei, pārveidošanai un pārnesei: klausīšanās konkrētas informācijas iegūšanai un mērķtiecīgai izmantošanai/pārveidošanai.	

6. tabula. Eksāmena rakstīšanas daļas uzdevuma apraksts

EKP līmenis	Standarta SR kods	Tekstu veidi (iedevums)	Pārbaudāmā valoddarbība/prasme	Uzdevumu veidi (atdevums)
B2/C1	VS.A.1.2.2. VS.A.1.2.3. VS.A.2.2.1. VS.A.2.2.3. VS.A.2.3.1. VS.A.2.3.4. VS.A.3.2.1. VS.A.3.2.2. VS.A.3.2.5. VS.A.3.3.1.	Skolēns saņem divu saziņas situāciju aprakstus un iedevumus: 1. variants – daiļliteratūras fragments (līdz 650 vārdiem); 2. variants – citu funkcionālo stilu un žanru teksti (līdz 650 vārdiem). Skolēns izvēlas un raksta vienu variantu.	Piedāvātā teksta izvērtēšana, analīze, apkopojums un izmantošana savā tekstā, piešķirot tam jaunu nozīmi atbilstoši citai saziņas situācijai un kontekstam.	Strukturēta, noteiktam stilam un saziņas nolūkam atbilstoša argumentēta eseja par izvēlēto situāciju, pārnesot iedevuma teksta saturu citā kontekstā (ap 350 vārdus).

7. tabula Eksāmena runāšanas daļas uzdevuma apraksts

EKP līmenis	Standarta SR kods	Tekstu veidi (iedevums)	Pārbaudāmā valoddarbība/prasme	Uzdevumu veidi (atdevums)
B2/ C1	VS.A.1.1.2. VS.A.1.2.1. VS.A.1.2.2. VS.A.1.2.3. VS.A.1.2.5. VS.A.1.2.6. VS.A.2.2.1. VS.A.2.2.2. VS.A.2.2.3. VS.A.2.3.1. VS.A.2.3.4. VS.A.3.2.1. VS.A.3.2.2. VS.A.3.2.5. VS.A.3.3.1. VS.A.3.3.2.	Skolēns saņem saziņas situācijas aprakstu un iedevumu, kurš ietver 5–6 dažādu žanru, funkcionālo stilu un formas tekstu fragmentus (piemēram, citāts, daiļliteratūras fragments, grafiks).	Piedāvātās informācijas izvērtēšana, analīze, apkopojums/sintēze un izmantošana savā tekstā, piešķirot tai jaunu nozīmi atbilstoši citai vai jaunai saziņas situācijai un kontekstam. Prasme izteikt un pamatot strukturētu un argumentētu viedokli, izvērst un attīstīt apspriežamos jautājumus.	Strukturētas un saistītas publiskās runas prezentācija par sabiedriski nozīmīgu tematu. Piedāvātās informācijas izvērtēšana un sintēze, lai pamatotu izteikto viedokli ar izvērsti argumentiem un atbilstošiem piemēriem. Savā runā skolēns formulē tēmu un sniedz ieskatu tēmā un izklāstā, analizē un spriež par iedevumos piedāvāto informāciju (izvēlas vismaz trīs fragmentus), argumentē, formulē secinājumus. Skolēns atbild uz intervētāja jautājumiem.

4. Nepieciešamo resursu nodrošinājums

Klausīšanās daļas norisei nepieciešams audio atskaņotājs vai datortehnika, kas nodrošina klausīšanās daļas audio ieraksta atskaņošanu katrā telpā.

Mutvārdu daļas norisei nepieciešama datortehnika un Valsts izglītības attīstības aģentūras izstrādāta ieraksta programmatūra 2026. gadam, lai veiktu skolēnu atbilžu audio ierakstu un vērtējumu ievadišanu VPS.

5. Vērtēšanas kārtība un kritēriji

Uztveres darbību pārbaudes uzdevumos (lasīšanas un klausīšanās prasmes) vērtē izvēlētās un ierakstītās atbildes. Katra pareiza atbilde – viens punkts. Vērtē rakstītā teksta saturu, nevis formu, piemēram, pareizrakstības kļūdas, kas nerada pārpratumus, ņem vērā. Savukārt, citu valodu elementu izmantojumu, kas sniedz saturiski pareizu atbildi, ņem vērā.

Rakstīšanas un runāšanas uzdevumu izpilde tiek vērtēta saskaņā ar izstrādātajiem vērtēšanas kritērijiem (1., 2. pielikums). Runāšanas daļā: ja skolēns iegūst 0 punktu abos uzdevuma izpildes kritērijos (Sagatavotā runa, Mijiedarbība informācijas nodošanā), tad kopvērtējumā arī iegūst 0 punktu, jo valodas lietojums ir nepietiekams, lai to novērtētu. Ja skolēns ir ieguvis vismaz 1 punktu kaut vienā no uzdevuma izpildes kritērijiem, tiek vērtēts arī viņa sniegums Valodas bagātības, Valodas līdzekļu lietojuma pareizības un Valodas plūduma kritērijos.

Skolēna iegūto punktu summu katrā daļā un iegūto punktu summu visā darbā izsaka procentos no maksimāli iespējamā punktu skaita. Vidēji 20% eksāmenā iekļauto testelementu reprezentē minimālo prasību kopumu – uztveres darbību pārbaudē skolēns demonstrē prasmi saprast tieši izteiktu konkrētu informāciju, uztverot vispārīgu informāciju un atsevišķas detaļas, noteikt tekstu mērķi un galveno domu, autora nolūku. Producēšanas darbību pārbaudē rakstīšanas daļā skolēns veido vismaz 150 vārdu garu daļēji uzdevuma nosacījumiem atbilstošu tekstu, pārstāstot informāciju no iedevuma, lietojot ierobežotu vārdu krājumu un vienkāršas gramatiskās struktūras; runāšanas daļā uzskaita atsevišķus faktus un viedokļus no iedevumos piedāvātās informācijas un/vai atbild uz vismaz vienu jautājumu, sniedzot īsu atbildi.

Atbilstoši Ministru kabineta 2019. gada 3. septembra noteikumu Nr. 416 “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem” 21.¹ punktam eksāmenā vērtējums nav iegūts, ja darba kopvērtējums ir mazāks nekā 20 %.

Skolēni, kuri demonstrē atbilstošas valodas zināšanas, saņem apliecinājumu par valodas apguves līmeni B2 vai C1 saskaņā ar EKP. B2 līmeņa iegūšanai nepieciešami 50% kopvērtējumā, C1 līmeņa iegūšanai – 83% kopvērtējumā.

6. Palīg līdzekļi, kurus atļauts izmantot centralizētā eksāmena laikā

Eksāmenā nav paredzēts izmantot palīg līdzekļus. Pie izglītojamajiem un personām, kuras piedalās eksāmena nodrošināšanā, no brīža, kad viņiem ir pieejams eksāmena materiāls, līdz eksāmena norises beigām nedrīkst atrasties ierīces (planšetdators, piezīmjdators, viedtālrunis, viedpulkstenis u. c. saziņas un informācijas apmaiņas līdzekļi), kuras nav paredzētas Valsts pārbaudes darbu norises darbību laikos.

Pielikumi

1. pielikums. Rakstīšanas daļas vērtēšanas kritēriji* (20 x 1,25 = 25 punkti)

Vērtēšanas kritēriji	Snieguma apraksts, punkti					
	0 punktu	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti	5 punkti
Saturs un uzdevuma izpilde (teksta atbilstība uzdevuma prasībām, iedevuma satura izpratne, izmantošana un integrēšana tekstā atbilstoši uzdevuma mērķim, argumentācija)	Teksts neatbilst uzdevuma nosacījumiem vai teksta apjoms nesasniedz 150 vārdus.	Daļēji uzdevuma nosacījumiem atbilstošs teksta saturs, pārstāstot informāciju no uzdevuma un/vai savas personiskās pieredzes. Pārraksta iedevuma tekstu.	Pārsvarā uzdevuma nosacījumiem atbilstošs teksta saturs, izmantojot iedevumu. Autora pozīcija tikai daļēji atklāta, izmantojot piemēru/-s no iedevuma. Iedevuma saturs ir daļēji integrēts tekstā, dažreiz izmantojot iedevuma oriģinālos formulējumus.	Uzdevuma nosacījumiem atbilstošs teksta saturs, izmantojot iedevumu. Autora pozīcija nav pārliecinoša, bet ir pamatota ar vienu atbilstošu argumentu un piemēru no iedevuma. Iedevuma saturs ir pietiekami integrēts tekstā, izmantojot citātus, parafrāzi vai kopsavilkumu.	Uzdevuma nosacījumiem atbilstošs teksta saturs, izmantojot iedevumu. Autora pozīcija ir skaidra un pamatota ar izvērstiem argumentiem un piemēriem ar atsaucēm uz konkrētiem teksta fragmentiem, raksturojot tos. Iedevuma saturs ir integrēts tekstā, izmantojot citātus, parafrāzi vai kopsavilkumu.	Uzdevuma nosacījumiem pilnībā atbilstošs teksta saturs ir papildināts ar iedevuma analīzi. Autora pozīcija ir skaidra un pamatota ar izvērstiem, pārliecinošiem argumentiem un piemēriem gan ar atsaucēm uz konkrētiem teksta fragmentiem, raksturojot un komentējot tos, gan uz savu pieredzi. Iedevuma saturs ir mērķtiecīgi integrēts tekstā, izmantojot citātus, efektīvu parafrāzi vai kopsavilkumu.
Organizācija un tekstveide		Teksts daļēji strukturēts, saistītājpārdi un rindkopas daļēji atbilst teksta uzbūves principiem un satura izklāstam.	Pārsvarā strukturēts teksts; saistītājpārdi un rindkopas daļēji atbilst teksta uzbūves principiem un satura izklāstam.	Loģiski strukturēts teksts; saistītājpārdi un rindkopas pārsvarā atbilst teksta uzbūves principiem un satura izklāstam.	Skaidrs un loģiski strukturēts teksts; saistītājpārdi un rindkopas pilnībā atbilst teksta uzbūves principiem un satura izklāstam.	Skaidrs, loģiski strukturēts un līdzsvarots teksts; saistītājpārdi un rindkopas pilnībā atbilst teksta uzbūves principiem un satura izklāstam.
Valodas līdzekļu (vārdu krājuma un gramatisko struktūru) daudzveidība		Ierobežots vārdu krājums un vienkāršas gramatiskās struktūras, kas bieži atkārtojas.	Pietiekams vārdu krājums, lai izteiktos vienkāršā veidā, lietojot gramatiskās pamatstruktūras.	Pietiekami bagāts vārdu krājums un kompleksas gramatiskās struktūras, kas pārsvarā izmantotas atbilstoši kontekstam.	Bagāts vārdu krājums un kompleksas gramatiskās struktūras, kas izmantotas atbilstoši kontekstam.	Ļoti bagāts vārdu krājums un daudzveidīgas kompleksas gramatiskās struktūras ļauj atklāt valodas nianšes.
Valodas lietojuma pareizība un precizitāte (leksika, gramatika un pareizrakstība)		Valodas lietojums ir kļūdainš, kas dažreiz traucē saprast rakstīto.	Valodas lietojums ir samērā precīzs un pareizš, kļūdas netraucē saprast rakstīto.	Valodas lietojums ir pārsvarā precīzs un pareizš, nedaudzās nesistemātiskās kļūdas netraucē saprast rakstīto.	Valodas lietojuma precizitāte un pareizība ir diezgan augsta, nepieļauj kļūdas, kas rada pārpratumus.	Valodas lietojuma precizitāte un pareizība ir nemainīgi augsta. Kļūdas ir retas un grūti pamanāmas.

*Pēc eksāmena norises vērtēšanas kritērijus eksāmena vērtēšanas komisija var precizēt

2. pielikums. Runāšanas daļas vērtēšanas kritēriji (25 punkti)

Vērtēšanas kritēriji		Snieguma apraksts, punkti					
		0 punktu	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti	5 punkti
Uzdevuma izpilde (10 punkti)	Sagatavotā runa (runas organizācija, argumentācija un iedevumu izmantošana)	Nolasa iedevuma tekstus vai savus pierakstus.	Ietver dažus uzdevuma nosacījumus. Sniedz galvenokārt atsevišķus, savstarpēji nesaistītus apgalvojumus. Uzskaita atsevišķus faktus un viedokļus no iedevumos piedāvātās informācijas.	Daļēji izpilda uzdevuma nosacījumus. Runa ir daļēji strukturēta, runas daļas ir saistītas vienkāršā veidā. Viedoklis nav pamatots. Pārstāsta iedevumos piedāvāto informāciju un/vai savu personisko pieredzi.	Daļēji izpilda uzdevuma nosacījumus. Runa ir pietiekami strukturēta, runas daļas ir saistītas. Izteiktais viedoklis ir pamatots ar vienu argumentu un piemēru no iedevuma. Sniedz nepilnīgus secinājumus.	Izpilda visus uzdevuma nosacījumus. Runa ir strukturēta, runas daļas ir loģiski saistītas. Izteiktais viedoklis ir pamatots ar vairākiem izvērstiem argumentiem un piemēriem no iedevuma. Formulē pietiekami izvērstus secinājumus.	Pilnībā izpilda visus uzdevuma nosacījumus. Runa ir skaidri strukturēta, runas daļas ir līdzsvarotas, loģiski saistītas. Izteiktais viedoklis ir pamatots ar vairākiem izvērstiem, pārliecinošiem argumentiem un piemēriem no iedevuma. Secinājumos parādās problēmas analīze un izvērtējums.
	Mijiedarbība informācijas nodošanā (jautājumu izpratne un atbildes uz jautājumiem)	Nesniedz atbildes uz jautājumiem vai atbild uz vienu jautājumu, izmantojot tikai atsevišķus vārdus.	Atbild uz diviem jautājumiem, izmantojot atsevišķus vārdus un vienkāršas frāzes vai atbild uz vienu jautājumu, sniedzot īsu, konkrētu atbildi, pamatojot to.	Atbild uz diviem jautājumiem. Sniedz īsas, konkrētas atbildes, dažreiz pamato ar piemēriem un argumentiem.	Atbild uz visiem jautājumiem. Pamato un skaidro savu pozīciju ar atbilstošiem argumentiem, tomēr atbildēs trūkst pietiekamas precizitātes vai izvērsuma.	Precīzi atbild uz visiem jautājumiem. Pamato un skaidro savu pozīciju ar atbilstošiem un izvērstiem argumentiem.	Brīvi un precīzi atbild uz visiem jautājumiem. Pamato un skaidro savu pozīciju ar pārliecinošiem un izvērstiem argumentiem.
Vārdu krājums, gramatika, valodas plūdums un izruna (15 punkti)	Valodas bagātība (valodas apjoms, diapazons)	Valodas lietojums nepietiekams, lai novērtētu.	Lieto ierobežotu vārdu krājumu un vienkāršas un vienveidīgas struktūras, lai izteiktos par doto kontekstu.	Lieto pietiekamu vārdu un struktūru krājumu, lai spētu izteikties vispārīgi un aprakstoši, un/vai pārmērīgi izmanto iedevuma leksiku.	Lieto saziņas situācijai piemērotus valodas līdzekļus. Pietiekams vārdu krājums, lai spētu brīvi izteikties par dažādiem tematiem, reti meklē vārdus vai izsakās aprakstoši.	Izmanto piedāvātajai saziņas situācijai atbilstošus un daudzveidīgus valodas līdzekļus. Ir bagāts vārdu krājums, lai spētu sniegt skaidru salīdzinājumu, izteiktu argumentētu viedokli, īpaši nemeklējot vārdus.	Izmanto piedāvātajai saziņas situācijai atbilstošus un daudzveidīgus valodas līdzekļus. Ir ļoti bagāts vārdu krājums, kas ļauj izteikties skaidri, neierobežojot sakāmā saturu.

Vērtēšanas kritēriji		Snieguma apraksts, punkti					
		0 punktu	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti	5 punkti
	Valodas līdzekļu lietojuma pareizība (gramatiski pareizs un leksiski precīzs valodas lietojums)		Izmanto biežāk lietotos valodas līdzekļus ar kļūdām, kuras dažreiz traucē uztvert teikto.	Diezgan pareizi izmanto biežāk lietotos valodas līdzekļus; kļūdas netraucē saziņai.	Pārsvarā pareizi lieto dažādus valodas līdzekļus; nedaudzās kļūdas un pārteikšanās netraucē saziņai.	Pārsvarā runā gramatiski pareizi un leksiski precīzi; nav kļūdu, kas rada pārpratumus.	Runā ar nemainīgi augstu valodas pareizību un precizitāti; kļūdas ir retas, gandrīz nemanāmas un parasti tiek tūlīt izlabotas.
	Valodas plūdums (izruna, uzsvare, ritms un intonācija)		Runā ar biežām pauzēm, izmantojot atsevišķus izteikumus. Izrunas kļūdas var kavēt izpratni.	Runā ar vilcināšanos, dažreiz meklējot vārdus. Izrunas kļūdas netraucē uztvert domu.	Runā diezgan tekoši. Izvēloties piemērotus izteikumus, iespējamās pauzes nevietā. Izrunā pieļaujamās nelielas kļūdas.	Runā tekoši. Pauzes ir pamatotas. Izruna un intonācija pārsvarā atbilst mērķvalodai.	Bez grūtībām izsakās spontāni un raiti. Izruna un intonācija atbilst mērķvalodai un saziņas situācijai.

